

Zveřejňování soudních rozhodnutí

KDE JE PROBLÉM?

- Povinnost zveřejňovat soudní rozhodnutí existuje pro okresní a krajské soudy od roku 2002. **Soudy ji ale v praxi naplňují jen minimálně.** Povinnost upravuje pouze instrukce Ministerstva spravedlnosti, nikoliv zákon. Podle ní však musí nižší soudy publikovat pouze „významná rozhodnutí“ dle subjektivního názoru soudu, chybí jednotné a standardní formy publikace. Ministerstvo zároveň nemá účinné prostředky, jak naplňování evidence zajistit a vymáhat.
- Vláda se ke zveřejňování všech pravomocných rozhodnutí vrchních, krajských a okresních soudů zavázala v **Akčním plánu pro otevřené vládnutí 2018 - 2020** i v **Akčním plánu boje s korupcí na rok 2020**. Ministerstvo spravedlnosti k naplnění tohoto cíle spustilo projekt, který zahrnuje zejména novelizaci příslušné instrukce, vytvoření nové online databáze a implementaci softwaru pro anonymizaci rozhodnutí. Realizace se však zpožďuje a zkušenosti z minulých let ukazují, že **požadavek na řádnou publikaci rozhodnutí formou instrukce je nedostatečný** pro zajištění jejího faktického naplňování. Instrukce by měla sloužit především k upřesnění povinnosti, kterou ukládá zákon. Tento systém funguje od roku 2012 i na Slovensku a je praxí i v řadě dalších evropských zemí.

PROČ JE TŘEBA TO ZMĚNIT?

- Jedná se o klíčové protikorupční opatření, které výrazně **posiluje transparentnost justice, kvalitu a předvídatelnost rozhodování soudů.** Zvyšuje právní jistotu, posiluje kontrolní funkci veřejnosti a je přínosem i z hlediska **digitalizace státu.**
- Občané díky přístupu k soudním rozhodnutí získají možnost lépe fungování soudů porozumět a získat základní představu o tom, co mohou očekávat, když se na soudy sami obrátí. To by mělo **posílit důvěru občanů v justici a soudům ulehčit od vyřizování žádostí o informace.**
- Přístup soudů k všem rozhodnutím **umožní soudům naplňovat princip předvídatelnosti a zásadu stejného rozhodování stejných věcí.** Významným přínosem pro vládu bude také možnost analýzy rozhodování soudů např. v oblasti trestního řízení pro případné legislativní úpravy trestní politiky.

JAK TO ZMĚNIT?

- Poslanecká sněmovna v současnosti projednává **novelu zákona o soudech a soudcích (ST 630)**. Poslanci tak mají příležitost předložit pozměňovací návrh, který povinnost zveřejňování soudních rozhodnutí zakotví do zákona.

- Rekonstrukce státu připravila znění návrhu, které dává dostatečný prostor Ministerstvu spravedlnosti pro postupné rozšiřování zveřejňované agendy i vyhodnocení projektu - účinnost návrhu je odložena na 1. leden 2025.
- **Hlavní principy návrhu:**
 - povinnost zveřejňovat informačně relevantní soudní rozhodnutí ve veřejně přístupné online databázi do 15 dnů od nabytí právní moci,
 - výjimky ze zveřejňování se upravují ministerskou vyhláškou,
 - povinnost zveřejňovat rozhodnutí, kterými se řízení končí nebo kterými se rozhoduje ve věci samé, aby vyhláškou nebylo možné zákonnou povinnost zcela vyprázdnit,
 - ochrana osobních a citlivých údajů podle předpisů upravujících svobodný přístup k informacím.